

Roszbach voor zijn rechters

Tien jaar geëist

Zich volkomen realiserend, dat zijn eis, gezien de leeftijd en de gezondheidstoestand van den verdachte, gelijk staat met levenslang, requireerde mr. J. C. Donker, de advocaat-fiscaal bij de Rotterdamse Kamer van het Bijzondere Gerechtshof te 's Gravenhage tegen den 64-jarigen ex-commissaris van politie, P. J. Roszbach, die van Juni 1940 tot in 1942 waarnemend hoofdcommissaris in onze stad was, een gevangenisstraf voor den tijd van tien jaar, met levenslange ontzegging van de beide kiesrechten.

Volkomen grijs, verouderd en gespannen nerveus verscheen de verdachte voor het Hof. Hij hoorde de tenlastelegging relaten aan. Verdachte, die in de strafgevangenis is gedetineerd, had zich voor tien feiten te verantwoorden, uit welke feiten zou blijken, dat hij opzettelijk hulp aan den vijand heeft verleend.

Blijkens de dagvaarding heeft verdachte den inspecteur Van der Wilt indertijd verboden procesverbaal op te maken tegen twee leden van de W.A., die zich aan mishandeling hadden schuldig gemaakt.

Denzelfden inspecteur zou hij hebben verboden de negatieven in beslag te nemen van foto's, welke waren gemaakt tijdens de overval op burgemeester, mr. P. J. Oud.

Als getuigen à charge waren gedagvaard: de tegenwoordige hoofdcommissaris van politie H. M. C. A. Staal en de hoofdinspecteurs A. J. Harp; K. F. van der Wilt en J. H. Coelingh.

De getuigenverklaringen leidden tot een bevestiging van de in de tenlastelegging genoemde feiten. Dr. J. Reiding, als getuige à discharge door de verdediging gedagvaard, verklaarde, dat hij den verdachte omstreeks 1942 vijfmaal heeft behandeld in verband met

zenuwaanvallen. Van eind 1941 af leefde Roszbach onder zware druk. Hij beging onverantwoordelijke daden tegenover zichzelf. Hij was totaal overstuurd, zo sterk, dat hij wel buiten bewustzijn was. Er zijn zenuwspecialisten bij geroepen. Vervolgens werden nog verschillende verklaringen voorgelezen, o.m. van burgemeester Oud, waaruit bleek, dat de burgemeester vele moeilijkheden met den verdachte heeft gehad. Omtrent den chef van den Inlichtingendienst, den heer Bennekers, had verdachte den burgemeester verklaard, dat deze functionaris liever lui dan moe was, maar toen de heer Bennekers in die tijd solliciteerde naar een commissariaat, schreef verdachte een schitterend rapport.

Bij het verhoor van den verdachte kwam de nazificering van de Inlichtingendienst, die later het befaamde verlengstuk van de S.D.,

Groep X, zou worden, ter sprake. Van Breugem was daar tegen verdachte's zin als chef aangesteld. Verdachte heeft niet gemerkt, dat bij de Inlichtingendienst iets gebeurde, dat niet in de haak was.

Omtrent het aanschaffen van Duitse en Nederlandse nationaal-socialistische boeken verklaarde verd., dat de bibliotheek-assistent hem had gezegd, dat er zoveel vraag naar die boeken was. Het aanschaffen van de Deutsche Zeitung in den Nederlanden, waartoe hij was gedwongen — men had eerst 800 exemplaren geëist — had verdachte volkomen onzin gevonden, omdat men het toch niet kon lezen.

De pres.: En dan deed u dat toch?

Verd.: Het was mij gelast.

De pres.: U was toch hoofd-commissaris?

Verd.: Ja, maar als het mij gelast werd, had ik toch te gehoorzamen. Niemand in den lande wilde mij raad geven.

Omtrent zijn redevoeringen zei verd., dat hij slechts zuiver wetenschappelijke argumenten had gebruikt. Achteraf stond hij over zich zelf verbaasd, dat hij zich zo fel had uitzelaten.

In den loop van Juni 1941 is ver-

dachte lid van de N.S.B. geworden, omdat hij zelf wilde zien of er inderdaad iets goeds in de N.S.B. school. Hij had er wat in gezien. Een half jaar later wist hij, dat er van al het idealisme niets over bleef.

In het requisitoir van den advocaat-fiscaal rees naast de schim van Roszbach, de gestalte van zijn opvolger Boelstra. Boelstra, zo zeide mr. Donker, was volkomen fout, maar er konden hem geen slechte dingen ten aanzien van goede Nederlanders worden verweten. Van Roszbach is geen enkele positief goede daad bekend. Hij zocht de N.S.B. en zijn satellieten in tegenstelling met zijn opvolger. Boelstra een forse, fiere man, die voor zijn daden uit komt. Roszbach een nietige figuur, die zijn daden vergoelikt er onder uit tracht te komen. De tenlasteleggingen achtte mr. Donker bewaren. Boelstra was niet zo gemeen. Roszbach maakte opmerkingen, welke iederen goeden Nederlander moesten ergeren en kwetsen.

Beide verdachten zijn boven de 60. Dat is een factor waar rekening mee moet worden gehouden. Bij de behandeling van de vorige zaak was de bepaling van de strafmaat moeilijk. Voor de verdachte in deze zaak lukt het mr. Donker niet gewenst, dat hij nog een rustige, oude dag zal beleven. Roszbach heeft een rol gespeeld, tengevolge waarvan hij niet meer als vrij man in de maatschappij mag terugkeren.

De verdediger, mr. H. J. F. Heijman Jr., wees o.m. in zijn pleidooi op de funeste invloed, welke het boekje van Colijn op intellectuele N.S.B.-ers heeft gehad. Roszbach was — ook voor de oorlog — in het politiecorps gehaat. Hij was een lastig, onberekenbaar, impulsief man, die zelden woorden van lof voor zijn minderen vond. Hij verstonde in hoge mate de kunst zich vijanden te maken. Roszbach hoorde in de politie, als mens, niet thuis, daarvoor was hij te zeer een beschouwende figuur. De propaganda, welke hij heeft gevoerd, droeg niet zo'n ernstig karakter.

Bij de verdere beschouwing van het karakter van den verdachte toonde de verdediger aan, dat Roszbach zwaar erfelijk belast is. Hij — van Duitse origine — was uitgesproken pro-Duits. Hij had een volkomen verkeerde instelling tegenover de Duitse bezetting. Het woord slap is in dit verband te slap. Van een actief optreden is niets gebleken. Roszbach heeft ergernis te weeg gebracht, maar van enig nadeel of enige schade berokkend aan een goed Nederlander is niets gebleken. De man, die onder het regime Roszbach het meest heeft geleden is Roszbach zelf. Van eigen voordeel is geen sprake. Mr. Heyman acht de straf te zwaar, hij hoopt, dat het Hof den verdachte rechtvaardig, maar ook menselijk zal veroordelen.

Met enigszins verstikte stem verklaarde Roszbach tenslotte, dat het hem nimmer om enig persoonlijk voordeel is te doen geweest.

Het Hof zal over 14 dagen sententie wijzen.

